

15.05.2013

Kj/19

§ 155

Ryj / Den av ledamoten Maija Anttila väckta motionen om användning av rymliga tomter för stadsodling

HEL 2012-013818 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige beslutade i enlighet med stadsstyrelsens förslag anse den av Maija Anttila väckta motionen vara slutligt behandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Kristiina Matikainen, stadssekreterare, telefon: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Maija Anttilan aloite

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige beslutar anse den av Maija Anttila väckta motionen vara slutligt behandlad.

Föredraganden

Ledamoten Maija Anttila och 9 andra ledamöter föreslår i sin motion att rymliga tomter och impediment ska användas för stadsodling.

Stadsstyrelsen hänvisar till utlåtandena och konstaterar att staden tillhandahåller rådgivning i stadsodling bl.a. i form av Gardenia-Helsinki Ab:s tjänster och genom miljöcentralens informationsmaterial.

Privata fastigheter har möjlighet att på egen hand främja stadsodling i sina områden. Byggnadskontoret kan erbjuda områden i sin besittning för stadsodling för föreningar och sammanslutningar, bl.a. för husbolag. Hur stadsodlingen passar in i området med tanke på stadsbilden och funktionerna utreds separat för varje område.

Möjligheterna till stadsodling beaktas också i planläggningen. Till exempel i Äppelbacken i Nordsjö, i Kungseken och i Hongasmossa har staden strävat att främja nyttoodling genom detaljplanebestämmelser.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Kristiina Matikainen, stadssekreterare, telefon: 310 36035

15.05.2013

Kj/19

kristiina.matikainen(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Maija Anttilan aloite

Tiedoksi; Muutoksenhakukielto, valmistelu

Hallintokeskus

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 29.04.2013 § 467

HEL 2012-013818 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättäisi seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättäneen katsoa valtuutettu Maija Anttila aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Kaupunkisuunnittelulautakunta 26.02.2013 § 53

HEL 2012-013818 T 00 00 03

Päätös

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Maailman suurkaupungeissa on trendinä luonnonläheinen urbaani elämäntyyli. Käynnissä on monenlaisia luomu- ja lähiruokahankkeita, joiden myötä monet kaupunkilaiset ovat innostuneet hyötyviljelystä. Helsingissä perinteinen siirtolapuutarha- ja viljelypalstaviljely on nykytilanteessa viherkattoja ja -lavoja taloudellisempi ja ekologisempi ratkaisu hyödyntäessään maanvaraista viheraluetta ja olemassa olevia rakenteita. Myös yksityisillä tonteilla tapahtuvan kaupunkiviljelyn edistämällä on etunsa. Hyötyviljely elävöittää kaupunkikuvaa, tarjoaa

15.05.2013

Kj/19

mahdollisuuksia lähiruoan tuottamiseen, käsillä tekemiseen ja luontokokemuksiin kaupungissa.

Kaupungissa tapahtuva hyötyviljely on monin tavoin kannatettava asia. Periaatteessa asemakaavat eivät aseta esteitä tonteilla tapahtuvalle pienimuotoiselle kaupunkiviljelylle. Hyötykasveja voi nykyisin viljellä niin omakoti-, rivi- kuin kerrostalojen pihoiden, terasseilla ja parvekkeilla. Kerrostalojen pihojen istutettavia tontinosia voidaan hyödyntää tähän tarkoitukseen. Kerrostaloyhtiöt voivat halutessaan käyttää pihojaan hyötyviljelyyn. Kaupunkiviljelystä kiinnostuneet asukkaat, taloyhtiöt ja yhdistykset voivat olla aktiivisia ja etsiä kaupunkiviljelyyn sopivia alueita ja esittää niiden ottamista viljelykäyttöön. Myös kaupungin vuokratilojen pihoiden voisi suunnitella hyötykasveille ja hedelmäpuille sopivia alueita, joita asukkaat voisivat itse viljellä.

Asemakaavan mahdollisuudet edistää kaupunkiviljelyä ovat rajoitetut etenkin jo rakennettujen alueiden osalta. Väljien lähiöiden ja asuinalueiden tiivistämis- ja korjaushankkeissa voidaan kuitenkin etsiä kaupunkiviljelyyn sopivia puisto- ja piha-alueita sekä selvittää parvekkeiden, terrassien ja kattojen korjaus- tai uudistustöiden yhteydessä niiden sopivuutta hyötyviljelykäyttöön. Näin voidaan kohentaa myös alueiden kaupunkikuvaa ja toiminnallista viihtyisyyttä. Ns. joutomaina pidetyt alueet saattavat olla esim. luonnontilaisia viheraluekaistaleita, jotka toimivat viheryhteyksinä puistoalueelta toiselle, liikenteen suojaviheralueita, rakentamattomia tontteja tai vajaakäyttöisiä pysäköintialueita. Joutomaat ovat siten myös eriluonteisia esi- ja kantakaupungissa. Suojaviheralueita lukuun ottamatta osa niistä saattaa soveltua pysyvään tai väliaikaiseen kaupunkiviljelykäyttöön. Rakennusvirasto vastaa hallinnoinnista ja toteutuksen suunnittelusta yleisillä alueilla. Joutomaiksi koetut alueet ovat myös potentiaalisia täydennysrakentamisalueita kaupunkirakennetta tiivistettäessä.

Muutamissa tehdyissä ja parhaillaan tekeillä olevissa asemakaavoissa on otettu huomioon myös hyötyviljelyn näkökulma. Esimerkiksi Vuosaaren Omenamäen uuden pientaloalueen asemakaavassa edellytettiin jo kymmenen vuotta sitten yhden hedelmäpuun istuttamista kutakin asuinrakennusta kohden. Eko-Viikissä on asunnoille kaavoitettu omia kasvihuoneita, pihojen sekä asuntojen läheisyyteen asukkaille tarkoitettuja viljelypalstoja.

Asemakaavamääräyksillä voidaan tiivistyvässäkin kaupunkirakenteessa edistää pienien pihojen tai puistoalueiden kaupunkiviljelykäyttöä. Esimerkiksi Honkasuolle suunnitellun 1 500 asukkaan kaupunkikylän asemakaavassa on varattu asuinkorttelin viereiseen puistoon vanhalle peltoalueelle viljelypalsta-alue. Kuninkaantammen asemakaavaehdotuksessa puolestaan edellytetään,

15.05.2013

Kj/19

että tiiviisti rakennettavan keskusta-alueen keskeisestä puistosta varataan tilaa kaupunkiviljelyyn. Lisäksi alueen asuinrakennusten korttelialueilla tulee rakentamattomat tontinosat ja ne osat pihakannesta, joita ei käytetä leikkipaikkoina tai kulkuteinä, säilyttää luonnonmukaisina, osoittaa asukkaiden viljelyalueeksi tai istuttaa. Istutuksissa tulee käyttää joko alueen luontaista kasvillisuutta ja luonnonpuita tai hyötykasveja ja hedelmäpuita tai viherkatteita. Julkisiin rakennuksiin sekä kaikkiin yksikerroksisiin rakennusten osiin ja katoksiin edellytetään viherkattojen rakentamista.

Korkean rakentamisen ja pieniä pihoja kompensoivien kattoterassien yleistyessä tulee kattomaisema yhä tärkeämpään rooliin kaupungin viihtyisyyden lisääjänä, samoin kuin hyötyviljelyn mahdollistajana. Kaupungin viherkattostrategia on tarkoitus laatia virastojen yhteistyönä. Tässä yhteydessä voidaan myös selvittää mahdollisuutta viherkattojen hyötyviljelykäyttöön. Viherkattojen käyttö hyötyviljelyyn vaatii kuitenkin erityishuomiota ja -investointeja mm. kastelu- ja turvallisuushaasteisiin vastaamiseksi.

Kaupunkisuunnitteluvirasto ja -lautakunta pyrkivät omalta osaltaan luomaan edellytyksiä kaupunkiviljelylle asemakaavoituksen keinoin niin väljästi rakennetuilla vanhoilla asuinalueilla kuin uusilla tiiviimmin rakennetuilla asuinalueilla.

Käsittely

26.02.2013 Ehdotuksen mukaan

Vastaehdotus:

Outi Silfverberg: Lisäys toisen kappaleen viimeiseen lauseeseen: "On syytä selvittää tilapäisen puutarhakoordinaattorin viran perustamista katto- ja kaupunkiviljelystrategiatyön johtamista ja toiminnan koordinoimista varten. Lisäksi resursseja neuvontaan tulisi lisätä esimerkiksi yhteistyössä järjestöjen kanssa."

Vastaehdotus raukesi kannattamattomana.

Esittelijä

asemakaavapäällikkö
Olavi Veltheim

Lisätiedot

Maria Jaakkola, toimistopäällikkö, puhelin: 310 37244
maria.jaakkola(a)hel.fi
Liisa Kuokkanen-Suomi, suunnittelija, puhelin: 310 37362
liisa.kuokkanen-suomi(a)hel.fi

Yleisten töiden lautakunta 19.02.2013 § 58

15.05.2013

Kj/19

HEL 2012-013818 T 00 00 03

Päätös

Yleisten töiden lautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Rakennusvirasto haluaa kannustaa asukkaita puutarha- ja kaupunkiviljelyyn. Rakennusvirasto edistää puutarha- ja kaupunkiviljelyn osaamista Helsingissä rahoittamalla Viikissä sijaitsevan Gardenia-Helsingin puutarhaneuvontapalvelun, joka on ilmaista kaikille helsinkiläisille. Yhdistykset ja taloyhtiöt voivat myös tilata puutarhaneuvojan tilaisuuksiinsa. Neuvontapalveluiden kysyntä on niin suurta, että kaupungin tulisi lisätä resursseja esimerkiksi yhteistyössä järjestöjen kanssa.

Rakennusviraston muut mahdollisuudet edistää kaupunkiviljelyä kerrostalotonteilla ovat vähäiset. Väljien tonttien valjastaminen kaupunkiviljelyyn koskeekin erityisesti taloyhtiöitä. Helsingissä on noin 6 000 kerrostalopihaa, jotka soveltuvat eri tavoin toteutettuna erittäin hyvin kaupunkiviljelyyn.

Viljelyyn varattuja julkisia alueita Helsingissä ovat viljelypalstat ja siirtolapuutarhat, jotka on vuokrattu kaupunginosa- ja palstaviljely-yhdistyksille. Siirtolapuutarha-alueet on vuokrattu siirtolapuutarhayhdistyksille.

Rakennusviraston on mahdollista vuokrata hallinnassaan olevia katu- ja puistoalueita myös kaupunkiviljelyä varten. Kaupunkiviljelypaikkoja vuokrataan yhdistyksille ja yhteisöille, joiksi katsotaan myös esimerkiksi taloyhtiöt. Kaupunkiviljelmän kaupunkikuvallinen ja toiminnallinen soveltuminen katu- ja puistoalueelle arvioidaan vuokrauspäätöstä tehtäessä tapauskohtaisesti rakennusviraston asiantuntijoiden yhteistyönä. 4.12.2012 vahvistetun hinnaston mukaan maavuokra katu- ja puistoalueille sijoitettaville viljelysäkeille on 5 euroa/m²/viljelykausi (+ alv).

Uusien palsta-alueiden perustaminen Helsinkiin määritetään asemakaavoituksen yhteydessä.

Yleisten töiden lautakunta puoltaa valtuustoaloitteen hyväksymistä edellä esitetyin huomautuksin.

Käsittely

19.02.2013 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Esittelijän muutos: Muutetaan päätösehdotuksen toisen kappaleen viimeinen virke kuulumaan seuraavasti: "Neuvontapalveluiden kysyntä

15.05.2013

Kj/19

on niin suurta, että kaupungin tulisi lisätä resursseja esimerkiksi yhteistyössä järjestöjen kanssa."

Esittelijä

kaupunginarkkitehti
Jukka Kauto

Lisätiedot

Satu Tegel, suunnitteluasiantuntija, puhelin: 310 38406
satu.tegel(a)hel.fi

Ympäristölautakunta 19.02.2013 § 53

HEL 2012-013818 T 00 00 03

Päätös

Ympäristölautakunta päätti antaa seuraavan lausunnon.

Ympäristönsuojelun näkökulmasta kaupunkiviljelystä ja lähiruoan tuotannosta on monenlaista hyötyä. Se lisää ekotehokkuutta mm. vähentämällä elintarvikkeiden kuljetustarvetta. Välillisesti se myös parantaa maaperän laatua ja lisää maiseman vehreyttä ja ympäristön viihtyisyyttä. Viljely myös tarjoaa mielekästä toimintaa ja opettaa ymmärtämään luonnon prosesseja. Tähän liittyen kaupungin ympäristöpolitiikassa (Kvsto 26.9.2012) on päätetty tavoitteesta edistää kestävää elämäntapaa tukevaa palvelutarjontaa. Kiinnostusta kaupunkiviljelyyn ovat osoittaneet erityisesti nuoret aikuiset. Olisi harmillista, jos kaupunki ei pystyisi osoittamaan heille viljelyyn sopivia alueita ja muita viljelyn edellytyksiä. Ympäristölautakunnan mielestä viljelymahdollisuuksien luominen ja taloyhtiöiden innostaminen kaupunkiviljelyyn sopii hyvin kaupungin rooliin mutta viljelyn yhteydessä on hoidettava maisemaan, jätehuoltoon, lannoitukseen ja vesiensuojeluun liittyvät tekijät asiallisesti.

Helsingin kaupunki nosti kaupunkiviljelyn arvostusta jo vuonna 2011 myöntämällä kaupungin ympäristöpalkinnon Dodo ry:n kaupunkiviljelytoiminnalle. Valintaa perusteltiin muun muassa sillä, että Dodo ry on toiminut uranuurtajana Suomessa kaupunkiviljelyn edistämässä ja herättänyt keskustelua kaupunkitilan paremmasta hyödyntämisestä.

Sekä yksityisessä omistuksessa olevilla että kaupungin vuokraamalla rivi- ja kerrostalotonteilla kaupunkiviljelyyn liittyvät ratkaisut ovat taloyhtiöiden päätettävissä. Ruohovartisten lajien viljely pihojen maaperässä edellyttää varmistumista maaperän soveltumisesta viljelyyn mutta laatikoissa, ruukuissa tai säkeissä viljely on helppoa ja turvallista käynnistää milloin tahansa. Hedelmäpuiden ja marjapensaiden kasvattaminen piholla on turvallista, koska

15.05.2013

Kj/19

maaperässä mahdollisesti olevat haitalliset aineet eivät yleensä kulkeudu marjoihin ja hedelmiin saakka.

Yleisistä alueista, esimerkiksi tonttien välillä, vastaa kaupungin rakennusvirasto. Viljelytoimintaan tällaisilla alueilla tarvitaan rakennusviraston lupa. Yksityisille henkilöille paras paikka viljelyyn on viljelypalsta-alue. Niistä on kuitenkin kova kysyntä. Pienten palsta-alueiden lisäämismahdollisuuksia eri puolille kaupunkia kaupunkirakenteen sisään, sekä yleisille alueille että tonteille, olisi hyvä selvittää. Yhdistyksille voi kiinteistövirasto vuokrata alueita viljeltäväksi esim. rakentamattomilta tonteilta. Vuokrauksen yhteydessä sovitaan toimintaperiaatteista, mm. jätehuollon hoitamisesta. Kaupunki ei yleensä istuta yleisille alueille syötäviä marjoja ja hedelmiä tuottavia pensas- ja puulajeja, koska ei voida varmistaa, että kaikki erottaisivat syötävät lajit esimerkiksi myrkyllisistä lajeista. Erillisiä marja- ja hedelmätarha-alueita voitaisiin kuitenkin kehittää puistojen yhteyteen.

Viljelyalueiden järjestämisen lisäksi kaupunki voi tukea viljelyä ja lähiruoan tuotantoa tiedotuksella ja neuvonnalla.

Ympäristökeskuksessa vuonna 2010 laaditussa Kaupunkiluonto monimuotoiseksi -oppaassa on annettu ohjeita luonnonmukaisesta viljelystä, lannoituksesta ja kompostoinnista. Opas löytyy sekä ympäristökeskuksen että Gardenia-Helsingin Internet-sivuilta. Gardeniasta saa puutarhaneuvontaa myös puhelimitse ja sähköpostilla, ja kotipuutarhaneuvojan voi kutsua esimerkiksi asukasyhdistysten tilaisuuksiin tai neuvontakäynnille viljelypalsta- tai siirtolapuutarha-alueille. Yksi tapa lisätä tukea kaupunkiviljelylle, olisi puutarhaneuvonnan ja -koulutuksen lisääminen. Myös ympäristökeskus on valmis osallistumaan esimerkiksi kaupunkiviljelykoulutukseen jo kuluvasta vuodesta 2013 alkaen. Sekä Harakan luontokeskuksen että Gardenian luontokoulun vuoden 2013 koulutuksissa on teemana ruoka ja siihen on mahdollista liittää myös kaupunkiviljelyn näkökulma. Gardenia järjestääkin kurssin kaupunkiviljelystä 12.3.2013.

Esittelijä

ympäristöpäällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Kaarina Heikkonen, kaupunkiekologi, puhelin: +358 9 310 31581
kaarina.heikkonen(a)hel.fi